

13.03.2012

VALTION NÄYTTÄMÖTAIDETOIMIKUNTA

Asia **NT lausunto Taike lakiesitys**

Viite: Lausuntopyyntö Taiteen edistämiskeskusta koskevasta uudistuksesta, OKM 69/010/2011 ja TKT 4/591/2012

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Taiteen autonomia on uhattuna ja vertaisarviointi vesitty.

Lain liian nopean valmistelun ja asetustekstien puuttumisen takia esityksessä on paljon epäselvyyksiä ja puutteita - jopa ilmiselviä ristiriitaisuuksia (ks. liite). Esitys mahdollistaa tulkintoja, jossa taiteen autonomia, taiteen edistäminen ja taiteilijoiden toimeentulo sekä vahva asiantunteva vertaisarviointi vaarantuvat. Lisäksi esitys mahdollistaa taidejärjestöjen ja -yhteisöjen kannan huomiotta jättämisen.

Esityksessä ehdotettu taideneuvoston ja vertaisarviointiryhmien jäsenten valintaprosessi on kyseenalainen. Ehdotettu valintamalli mahdollistaa puoluepoliittiset linjaukset eikä takaa taiteen asiantuntemusta.

Uusi lakiesitys on laadittu analysoimatta ensin perusteellisesti taidekentässä tapahtuvaa sirpaloitumista ja moninaistumista. Näyttämötaidetoimikunta ei pidä tarkoituksenmukaisena vertaisarvioinnin supistamista, kun todellisuus päin vastoin edellyttää sen monipuolistamista. Myös taidetoimikuntien/vertaisarviointiryhmien määrä tulee säilyttää vähintään nykyisellä tasolla.

Esitetyn kaltaisella suppealla taideneuvostolla ei ole suoraa keskusteluyhteyttä vertaisarviointiryhmiin. Taiteidenvälinen vuorovaikutus ei toteudu edes nykyisissä määrin.

Erityisesti näyttämötaidetoimikunta on huolestunut vallan siirtämisestä vertaisarviointiryhmiltä ja taideneuvostolta taiteen edistämiskeskuksen johtajalle.

Näyttämötaidetoimikunta katsoo, että lakiesitystä voi käsitellä vain yhdessä asetustekstien kanssa, jotta sen kokonaisarviointi olisi mahdollista.

Nykyisen esityksen suurimmat puutteet toimikunta näkee liitteenä olevissa lainkohdissa.

VALTION NÄYTTÄMÖTAIDETOIMIKUNTA

Anni Tappola

Liite valtion näyttämötaidetoimikunnan lausuntoon dn:o OKM 69/010/2011

1 § Toimiala

Toimikunnan ehdotus lakitekstiksi: Taiteen edistämiskeskus on taiteen edistämistä varten.

3 § Tehtävät

Toimikunnan ehdotus lakitekstiksi: 1) edistää taidetta ja sen kautta kulttuuria kansallisesti ja kansainvälisesti.

Yleinen kulttuuripolitiikka kuuluu ministeriöön ja ministerille.

4 § Johtaminen ja ratkaisovalta

Laissa pitää selkeästi määritellä johtajan, neuvoston ja vertaisarviointiryhmien työnjako ja päätösvalta.

Esityksessä valta näyttää keskittyvän johtajalle. Johtajan toimikauden pituus ei käy esityksestä ilmi. Toimikunta kannattaa määräaikaaisuutta.

5 § Taideneuvosto

Taideneuvoston toimikauden määrittäminen nelivuotiseksi voi pahimmillaan johtaa puoluepoliittisiin nimityksiin.

Taideneuvoston esityksen mukaisessa nimittämisessä voidaan ohittaa taiteilijoiden asiantuntemus ja vertaisarviointiperusteet, jolloin arms length -periaate ei toteudu.

Neljän vuoden toimikausi on liian pitkä. Riittävän nopea kierto pitää säilyttää. Toimikunta esittää, että toimikausi on enintään 3+3 vuotta.

Epäselväksi jää, mitä ovat taiteen yhteiskunnallisen merkityksen kannalta tärkeät tahot ja mitä tarkoittaa muu asiantuntemus.

Toimikunta esittää, että taideneuvosto koostuu vertaisarviointiryhmien puheenjohtajista. Sen lisäksi neuvostoon voidaan nimittää myös muita taiteen asiantuntijoita. Jäsenten tulee olla taidealalla toimivia ja siihen laajasti perehtyneitä ("taiteeseen/kulttuuriin perehtynyt" ei riitä).

Esitys on ristiriitainen: taideneuvosto päättää vertaisarviointiryhmien toimialat ja määrän, mutta niistä kuitenkin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

6 § Valtakunnalliset vertaisarviointiryhmät

OKM:n pitäisi nimittää vertaisarviointiryhmät taidejärjestöjen lausuntojen tai taiteilijoiden yhteisesitysten pohjalta. Ehdokasasettelu tulee olla julkisesti nähtävissä.

Yhteisöavustukset ja yksityisten apurahat ovat suhteessa toisiinsa ja niitä verrataan toisiinsa. Päätöksenteossa vertaisarviointi on parhaimmillaan ja päätösvalta on säilytettävä vertaisarviointiryhmillä, muuten päätöksenteko pirstaloituu. Myös monikulttuurisuus tulee huomioida jäsenten valinnassa.

7 § Alueelliset vertaisarviointiryhmät

Nimittämisoikeus voisi olla taideneuvostolla. Ehdokasasettelu tulee olla julkisesti nähtävissä.

Riittävästä paikallisesta taiteen asiantuntijuudesta tulee huolehtia.

11 § Taiteen edistämisen rahoitus

Tulevaisuudessa taiteen budjettirahoitusta tulisi lisätä, jotta taiteen rahoitus on turvattu ja ennakoitavissa.

13 § Muutoksenhaku

Valitusoikeus on kannatettava.

14 § Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä valta on keskittynyt viraston johtajalle, joka päättää mm. työjärjestyksestä.

Työjärjestyksen hyväksyminen tulee siirtää taideneuvostolle.

Mikä asema esittelijöillä on tulevassa päätöksenteossa?

15 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Liian paljon asioita on jätetty asetusten varaan, eikä lain kokonaisvaltainen arviointi ole mahdollista.